

Správa o činnosti Nadácie Milana Rastislava Štefánika v roku 2025

Rok 2025 bol pre činnosť Nadácie M. R. Štefánika v znamení tradičných aktivít. Prácu nadácie však poznačila ďalšia smutná udalosť. Po dlhodobom vážnom ochorení veľmi aktívneho člena správnej rady historika PhDr. Ferdinanda Vrábela sme sa s ním 13. marca rozlúčili v bratislavskom krematóriu. Rozlúčka bola dôstojná za účasti delegácie ČsOL z Prahy a ďalších členov z klubu z Českého Brodu, ktorého bol členom. Vzhľadom na situáciu, Správna rada oslovila PhDr. Miroslava Pekníka a ponúkla mu členstvo v správnej rade nadácie. PhDr. Pekník dlhodobo spolupracuje s nadáciou a je iniciatívny v nových navrhovaných aktivitách. V týchto súvislostiach treba poukázať na skutočnosť, že činnosť nadácie je poznačená zvyšujúcim sa vekom členov správnej rady, čo bude potrebné postupne riešiť.

Napriek tomu činnosť nadácie v roku 2025 bola pomerne bohatá. Veľké zásluhy na tom má správca nadácie Ing. Pavel Šesták, ktorý koordinuje činnosť a udržiava živé kontakty s ČsOL v spoločných aktivitách, ktoré sú spoločne s nadáciou organizované už niekoľko rokov a ktoré sú aj zo strany príslušných ministerstiev v Českej republike aj Slovenskej republike veľmi vítané.

Zo zrealizovaných aktivít treba v prvom rade spomenúť dotáciu MO SR k projektu Propagácia osobnosti gen. M. R. Štefánika a boje o Slovensko 1918 – 1919 v hodnote 10 000 Eur, vrátane ďalšieho spolufinancovania z iných zdrojov. Dotácia MO SR slúžila k realizácii niekoľkých aktivít:

Aktivita č. 1 – Pripravili sme návrh a výrobu panelovej výstavy „Zabudnutá vojna, boje o Slovensko 1918 - 1919“, kde sa vypracovali texty výstavy a pripravili sa sprievodné dobové obrazové prílohy, ako aj návrhy grafickej podoby prezentačných obrazových kompozícií. Bol pripravený návrh a výroba 300 ks propagačnej brožúry-skladačky a vytvorila sa multimedialná prezentácia výstavy, určená najmä pre školy.

Aktivita č. 2 – Po určitom čase bolo potrebné realizovať odborné ošetrovanie bronzových častí Pamätníka gen. M. R. Štefánika v Bratislave. Tejto aktivite predchádzala príprava podkladov pre súhlas Krajského pamiatkového úradu s odborným ošetrovaním národnej kultúrnej pamiatky-sochy leva, pozostávajúcím z jeho očistenia a konzervácie. V druhej fáze sa iba čiastočne realizovalo vyčistenie sochy gen. M. R. Štefánika, ako aj vyčistenie bronzových tabúlí Pamätníka. Vzhľadom k miere krátenia prostriedkov dotácie sa nepodarilo zrealizovať ošetrovanie bronzových častí Pamätníka M. R. Štefánika v plnom rozsahu. Prostriedky na ich dokončenie sú predmetom žiadosti o dotáciu pre rok 2026.

Aktivita č. 3 - Nadácia sa hrdo hlási k exkluzívnej putovnej výstave (múzeu) Legiovlak kde je zabezpečená prevádzka slovenského vozňa s výstavou zameranou na účasť legionárov Slovákov v bojoch čs. légii. Od 1.4.2025 do 30.11.2025 navštívil Legiovlak so Slovenským vozňom v súprave české a moravské mestá na trase: Týniště nad Orlicí - Hradec Králové - Jilemnice - Jičín - Kopidlno - Lysá nad Labem - Lužná u Rakovníka - Kladno - Praha-Radotín - Roztoky u Prahy - Podbořany - Lohotky - Kraslice - Chomutov - Děčín - Česká Kamenice - Jablonec nad Jizerou - Mimoň - Kutná Hora - Havlíčkův Brod – Jihlava – Brno - Bučovice – Vyškov - Uničov - Zábřeh na Moravě - Vysoké Mýto - Chrudim - Přelouč - Kouřim - Třešňov - Smiřice – Borohrádek. S jedinečnými expozíciami výstavy sa od roku 2015 zoznámilo viac ako 1,2 mil. návštevníkov.

Aktivita č. 4 – Každoročné pripomenutia osobnosti gen. Milana Rastislava Štefánika pri významných výročiach sa koná vždy za spoluúčasti zástupcov Nadácie M. R. Štefánika. Pri pietnych májových spomienkach úmrtia gen. M. R. Štefánika sme položili kvety v Košariskách, na Bradle, pri pamätníku v Bratislave a pri mohyle v Ivánke pri Dunaji. Pri júlových spomienkach Štefánikovho narodenia to boli kytice v Bratislave a Košariskách a pri spomienkach vzniku ČSR položili zástupcovia našej nadácie kvety

v Košariskách, Hodoníne a pri pamätníku v Bratislave. V rámci tejto aktivity predstavili naši kolegovia prof. Bohumil Kováč a Ing. Pavel Šesták osobnosť Milana Rastislava Štefánika a príbeh jeho Pamätníka v Bratislave v relácii Rádia Slovensko 20.04. a 4.05.2025 „Biele miesta 20. storočia“, vo dvoch prednáškach v Bratislave a prof. Kováč tiež v Univerzitnom časopise STU Spektrum.

Aktivita č. 5 – Pokračovali sme v distribúcii panelových výstav „Generál PhDr. Milan Rastislav Štefánik“ a „Roky bojov, obetí a nádejí 1914-1920“. Od 18.08.2025 do 18.12.2025 boli tieto putovné výstavy prezentované vo Vlastivednom múzeu v Považskej Bystrici, v Gymnáziu Ladislava Novomestského v Bratislave, na Základnej škole Milana Hodžu v Bratislave, na Základnej škole na Mierovej ulici v Bratislave a na Základnej škole na Borodáčovej ulici v Bratislave.

Po štvorročnej prestávke sa nám podarilo v spolupráci s aktivistami z Oravy nadviazať na aktivitu zosnulého nášho člena PhDr. Vrábla a uskutočnilo sa spoločensko-športové podujatie Cykloprejazd Hodonín – Košariská. Je to pripomenutie významných osobností, spoluzakladateľov 1. československej republiky Tomáša Garrigue Masaryka a Milana Rastislava Štefánika. Bol to už 11. ročník, ktorý sa uskutočnil 19. júla 2025. Súčasne sme sa dohodli od 12. ročníka upraviť jeho názov na Cykloprejazd Ferdinanda Vrábela Košariská - Hodonín.

Za mimoriadne významnú považujeme spoluprácu s Ministerstvom obrany ČR pri obnove vojnových hrobov, pomníkov a pamätníkov čs. vojakov padlých v bojoch za zachovanie územnej integrity Slovenska v rokoch 1918-1919, ktorá intenzívne pokračovala aj v roku 2025. O úspešnej spolupráci svedčia nové obnovené hroby a pomníky na viacerých miestach Slovenska. V roku 2025 sa osádzali a uskutočnili realizácie vojnových pomníkov v Leviciach - padlých 26 čs. vojakov; Ružomberku - 19 padlých čs. vojakov; Spišskej Novej Vsi - 17 čs. vojakov a Michalovciach - 22 čs. vojakov. Na cintoríne v; Holiši zrealizovali dotvorenie dvoch hrobov padlých čs. vojakov a v Trnavej Hore, Ostrej Lúke, Zvolenskej Slatine, Hnilci sme osadili štandardné Cortenové kríže a v Krupine dotvorili náhrobok s menami padlých čs. vojakov. Na Kalvárii v Banskej Štiavnici sme rozpracovali realizáciu dotvorenia hrobu čs. vojaka Františka Broža (nar. 1897), ktorý zahynul na následky zranení počas júnových bojov v roku 1919. Paradoxne bol jeho hrob predtým označený symbolom červenej hviezdy ako hrob neznámeho vojaka. Na hrobe sme predtým osadili tabuľu s jeho menom a v súčasnosti hrob zdobí dizajnový skvelý malý pamätník. Obdobne sme rozpracovali tiež obnovu hrobu Otakara Vepřeka na cintoríne v Plešivci.

Pri hodnotení činnosti Nadácie aj v minulom roku treba vyzdvihnúť mimoriadnu angažovanosť správcu nadácie Ing. Šestáka, ktorý koordinuje spoluprácu s ministerstvami obrany ČR a SR pri obnove pamätníkov a hrobov padlých legionárov a čs. vojakov. Ing. Šesták tiež koordinuje spoluprácu na Legiovlaku a podieľa sa na plánovaní a prezentáciách našich putovných výstav.

Na záver možno konštatovať, že Správa k výročnej konferencii Nadácie M. R. Štefánika za rok 2025 tradične dokumentuje úspešnú činnosť našej nadácie. Zo správy tiež badať, že aktivity Nadácie sú rôznorodé, pričom všetky naplňajú jej hlavný cieľ, ktorým je šírenie mravného a národného odkazu Milana Rastislava Štefánika.



Prof. Ing. Dušan Bakoš, DrSc.
Predseda Správnej rady Nadácie M.R. Štefánika

Bratislava, 29. 6. 2026